

Şule Pfeiffer-Taş, Atılım Üniversitesi

“Aydınöğullarının Çok-kültürlü Ticaret ve Yönetim Merkezi : Ayasuluk-Efes”

Özet

Ayasuluk (Theologos/Efes) 1304 yılında bölgenin Türkler tarafından fethedilmesinden sonra, Aydınöğulları Beyliği döneminde de önemli bir merkez ve liman kenti olma özelliğini sürdürmüştür. Kent, Aydınöğulları tarafından Venedik ve Cenevizlilere verilen *ahidnameler* sayesinde Doğu Akdeniz bölgesinde önemli bir konuma sahip olmuştur. Bugünkü Selçuk'ta kurulan, *nefs-i Ayasuluk* dışında, deniz kenarında, kaynaklarda İtalyan Ayasuluğu olarak da adlandırılan ayrı bir bölge kurulmuştur. Ayasuluk, 14. yy. ortalarından itibaren Aydınöğullarının yönetim merkezi de olmuş ve imar faaliyetleri gelişmiştir. Yerleşimin, kalenin batı ve güneyinde genişlediği, mimari kalıntılardan tespit edilebilmektedir. 15.yy.a ait Osmanlı tahrir defterlerindeki mahalle isimleri ve tahmini nüfus sayıları da gelişim konusunda fikir vermektedir. Kitabesinden, 1375 yılında Şamlı Mimar Ali tarafından yapıldığını bildiğimiz, İsa Bey Camisi, mimarlık tarihi açısından önemi ile birlikte, kentin Aydınöğulları dönemindeki görkemini yansıtmaktadır. Memlükler ve diğer Türkmen beylikleri ile olan kültürel ve sanatsal etkileşimler, mezar taşlarında ve küçük buluntularda da, siyasi ilişkilerin maddi kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. İsa Bey Hamamı ve Hamam III/Burak Bey Hamamı gibi dönemin önemli mimari yapılarında yaptığımız kazılardan elde ettiğimiz veriler, Osmanlıca kaynaklardaki isimleri konusunda fikir elde etmemizi, yapı evreleri ve ne zamana kadar kullanıldıkları konusunda tarihleme yapmamızı sağlamaktadır. Bu sunuşta, Avusturya Bilimler Akademisi tarafından desteklenen proje çerçevesinde, *nefs-i Ayasuluk* ve liman bölgesi ile bağlantısı, mimari kalıntılar, farklı ülkelerden gelen gezginlerin ve tüccarların verdiği bilgiler, tarihi belgeler, arkeolojik veriler ile birlikte değerlendirilerek kentsel gelişim ve kültürel etkileşimler tartışılacaktır.

Prof. Dr. Şule Pfeiffer-Taş

Görev: Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi & Türkiye Tarih Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Doktora: Universitaet Wien, (1994) Institut für Orientalistik

Lisans: Ankara Üniversitesi-Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi (1984)

Yayımları:

Pfeiffer-Taş, Ş., “Evliya Çelebi'de Osmanlı Şehiriçi Hanları ve Kervansarayları: Mimari ve İşlevsel Sınıflandırma.” *Festschrift in Honor of Robert Dankoff*, N.Tuzcan-S.Tezcan (der.), *Journal of Turkish Studies*, 44 (2015) 335-348.

Pfeiffer-Taş, Ş., “Suggestions as to the Localization of the Harbour of Ayasuluk and the Italian Settlement during the Aydınöğulları Dynasty under New Perspectives,” *New Trends in Ottoman Studies*, Marinos Sariyannis et al. (der.), Papers Presented at the 20th CIEPO Symposium, Comité International des Études Pré-Ottomanes et Ottomanes, (University of Crete, 27 June-1 July 2012, Rethymno 2014) 1087-1107.

Pfeiffer-Taş, Ş., “Zwei zeitgenössische Meister: Der Architekt Davut Ağa und die Wahrnehmung seiner Kunst in der Chronik von Mustafa Selânîkî,” *Symposium in Commemoration of Andreas Tietze's 100th Birthday* (Wiener Offene Orientalistik, Universitaet Wien, 14-17 July, 2014) (baskıda)